

IDEEKONKURSS “Innovaatilised lahendused annetatud toiduabi kogumiseks ja jagamiseks”.

Käesoleva dokumendiga kutsub Sotsiaalministeerium teid osalema ideekonkursil ja esitama ideekavandit järgmistel tingimustel:

1. ÜLDINFO

1.1 Hankija andmed: Sotsiaalministeerium, Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn, Eesti Vabariik

1.2 Hanke eest vastutav isik: Aire Johanson, telefon: 5276677, e-post: aire.johanson@sm.ee

1.3 Olukorra kirjeldus ja probleemistik

Toiduabi on toimetulekuraskustes inimestele suunatud toetus, mis jaguneb riiklikult ostetud toiduabiks ning annetatud toiduabiks. Alates 2023. aasta oktoobrist jagatakse riiklikult ostetud toiduabi koostöös Rimiga toiduabikaartidena. Annetatud toiduabi jagatakse koostöös Sihtasutus Eesti-Hollandi Heategevusfondiga ehk Eesti Toidupangaga ([hange nr 281334, „Annetatud ja päästetud toidu kogumine ja jagamine enim puudustkannatavatele inimestele \(Sotsiaalministeerium\)“](#)). **Käesoleva ideekonkursi eesmärk on leida viise, kuidas annetatud toiduabi protsessi muuta efektiivsemaks, eelkõige leida innovaatilised lahendused ülejääva kvaliteetse („parim enne“ ja „kõlblik kuni“ märgistusega) toidu kogumiseks ja jagamiseks ning käivitada katseprojektid Eesti eri piirkondades, kaasates erasektorit, sealhulgas mittetulundussektorit** (täpsem kirjeldus ja eesmärgid on kirjeldatud punktis 1.4).

Ideekonkurss on osa Euroopa Sotsiaalfond+ vahenditest rahastatavast tegevusest TAT 2.4 "Innovaatilised lahendused annetatud toiduabi kogumiseks ja jagamiseks", mille eesmärk on leida uudseid keskkonnasäästlikke ja kogukondlikke lahendusi, mis aitavad annetatud toiduabi abivajajateni toimetada viisil, mis on paindlik, kasutajasõbralik ja skaleeritav. Lahendused peavad olema rakendatavad olemasolevate infosüsteemidega ja toetama kohalike omavalitsuste ning mittetulundussektori rolli toiduabi pakkumisel.

Tegevuse keskmes on inimese väärikas kohtlemine. Abi saamise protsess peab olema võimalikult lihtne ja inimese vajadusi arvestav, vältides liigset bürokraatiat ning säilitades abisaaja autonoomia ja eneseväärikuse. Uued lahendused peavad panustama sellesse, et toiduabi kättesaamine oleks võimalikult vähe stigmatiseeriv, geograafiliselt kättesaadav ja vajadusel ka personaalselt toetatud.

Eestis on hinnanguliselt 40 000 inimest, kel ei ole piisavalt ressursse toidu soetamiseks. Praegune annetatud toiduabi süsteem jõuab ligikaudu 60% sihtrühmast, ca 24 500 inimeseni ning 2024. aastal jagati annetatud toiduabi ca 1700 tonni¹. Samas tekib Eestis aastas ca 20 000 tonni müümata toitu, millest vaid väike osa jõuab heategevusorganisatsioonideni. Näiteks ühes suurimas jaeketis kantakse aastas maha tuhandeid tonne toitu, sh on värskete ("kõlblik kuni" ja puu- ja köögiviljad) ja kuivainete (parim enne) mahakannete osakaal 92 versus 8 st lõviosa 92%-st moodustab puu- ja köögivili.

See tähendab, et suur osa potentsiaalsest abist läheb kaotsi – toidud visatakse ära, kuigi nende kasutamine võiks aidata leevendada abivajajate toidupuudust ning parandada inimeste toimetulekut.

Samuti võib abivajajatel olla keeruline olemasolevat toiduabi kätte saada. Näiteks on probleemideks:

¹ **Lisa 1** AnnetatudToiduabi_2024a.xlsx 2024 aastal annetatud toiduabi saanud unikaalsete abivajajate arvud kõikides Eesti kohalikes omavalitsustes ja jagatud kilode kogus

- geograafiline kaugus toidujagamise punktidest, eriti maapiirkondades;
- piiratud lahtiolekuajad ja ühistranspordi kättesaamatus;
- häbitunne või hirm sotsiaalse stigmatiseerimise ees;
- puuduvad tehnoloogilised või digioskused, et kasutada kaasaegseid lahendusi.

Lisaks on annetamise protsess paljudele kauplustele ja tootjatele keeruline või ebaatraktiivne – annetamine ei ole prioriteet, süsteem võib olla tööjõumahukas ja killustunud.

Tänane süsteem vajab uuendusi, et vähendada raiskamist, aga ennekõike selleks, et tagada inimeste väärikas ja ligipääsetav abistamine. Toiduabi ei tohiks olla viimane hädabinõu, vaid osa toimetulekut parandavast, toetavast ja kaasavast sotsiaalsüsteemist.

1.4 Ideekonkursi objekti kirjeldus ja eesmärk

Käesoleva ideekonkursi eesmärk on leida viise, kuidas muuta annetatud toiduabi protsessi efektiivsemaks, eelkõige leida innovaatilised lahendused ülejääva kvaliteetse („parim enne“ ja „kõlblik kuni“ märgistusega) toidu kogumiseks ja jagamiseks ning käivitada katseprojektid Eesti eri piirkondades, kaasates erasektorit, sealhulgas mittetulundussektorit.

Eelkõige otsime lahendust, kuidas koguda ja jagada laiali kauplustes hilisõhtutel allesjääv toit, mida ei jõuta päeval toidupangale annetada.

Tegevuse sisuks ootame, et katsetatakse uudseid sekkumisi, et leida lahendused, mis loovad toidu- ja kaubandusettevõtete lähedusse võimalused toidu võimalikult lihtsaks jagamiseks puudust kannatavatele inimestele. Toetatakse töökorraldusliku süsteemi väljatöötamist ja käivitamist ning sidumist sotsiaalteenuste ja toetuste andmeregistri (edaspidi STAR-i) abisaajate süsteemiga. Kasutada võib ka STAR-ile alternatiivset lahendust, oluline on, et tuvastatud on nii abivajaja kui ka toiduabi kätte saamine abivajaja poolt. Eesmärk on luua seos KOV-i, abivajaja ja kogukondliku algatuse vahel.

Ideekonkursi tulemusena on Eestis vähemalt ühes piirkonnas loodud süsteem, mis tagab kiire toidu kättesaamise ning inimeste toetamise toiduga. Tegevuste puhul on oluline silmas pidada, et toidu kättesaamine oleks ligipääsetav ja kättesaadav ka erivajadusega inimestele. Tegevuse tulemusena vähenevad lao- ja transpordikulu ning keskkonnamõju.

Otsime **jätkusuutlikku ja kiiresti rakendatavat lahendust**, mis on piloteeritav 2026. aastal ning vastab alltoodud nõuetele:

(i) Kohustuslikud nõuded (“peab”)

1. **Abisaajakesksus ja väärikus.** Lahendus peab toetama abivajaja autonoomiat ja valikuvabadust ning vähendama stigmatiseerimist (nt diskreetne jaotus, selge info, madal bürokraatiakoormus).
2. **Kaupluse- ja tootjasõbralikkus.** Lahendus **ei tohi** eeldada püsivat lisatööjõudu kaupluses/tootmises; annetamise töövoog peab olema lihtsasti integreeritav tavapärasesse riulihalduse või laotöö protsessi.
3. **Ligipääs ja paindlikkus.** Lahendus peab parandama toiduabi **geograafilist** ja **ajaliselt paindlikku** kättesaadavust (nt jaotus ülejäägi tekke koha lähedal, laiendatud kättesaamisae või minimaalselt kord kuus kindel kättesaadavus).

4. **Keskkonna- ja ressursitõhusus.** Lahendus peab vähendama toidukadu ja keskkonnamõju (nt lühem tarneahel, väiksem ladu ja transport, külmaahela tõhusus).
5. **Juurdepääsetavus sihtrühmadele.** Lahendus peab arvestama erivajadustega (sh liikumispuue) ning väheste digi-oskustega inimeste kasutusvõimalustega (nt tugiisik, alternatiivne kanal/kontakt).
6. **Ühilduvus infosüsteemidega.** Kui lahendus hõlmab STAR-iga seotud tarneahela osa, peab see olema **põhimõtteliselt liidestatav** STAR-i andmekoguga ning võimaldama vajadusel nõustamis- ja lisateenuste suunamist. Isikuandmete töötlemisel järgitakse kehtivaid andmekaitse ja toiduohutuse nõudeid.

(ii) Võimalikud teostusviisid (“võib”)

Lahendus võib olla **digitaalne, logistiline, organisatsiooniline** või nende kombinatsioon (nt mikrologistika jaotuskohad, iseteeninduslikud jaotuslahendused, automatiseeritud teavitused, andmevahetusplatvormid, kogukonnapõhised mudelid).

Pilootprojekti raam (2026)

Pilootprojekt peab olema teostatav vähemalt **ühes** piirkonnas ning seda **peab läbi viima vähemalt 3 kuud**.

Senised riigi toetatavad tegevused annetatud toiduabi osas sotsiaalvaldkonnas

Eestis on olemas toidupankade võrgustik (17 keskust, sh Maardu harukontor), mis tegelevad kauplustest annetuste kogumise, sorteerimise, ladustamise ja jagamisega. Toidupanga poolt jagatavast toidust moodustab 90% päästetud toit (60% kõlblik kuni ja 40% parim enne) ja 10% annetatud toit. Toidupank kasutab mobiilseid toidubusse, et paremini jõuda maapiirkondade inimesteni. Eesti Toidupank on Sotsiaalministeeriumi riigihanke tulemusena leitud partnerina annetatud toiduabi jaganud alates 2019. aastast.

Lisaks tegelevad väiksemad organisatsioonid nagu FudLoop, Roheline vald, Foodsharing jms toidu päästmisega ja suunavad kogutava toidu otse kogukondadesse. MTÜ Roheline Vald ja MTÜ Eat B4 on 2024-2026 Sotsiaalministeeriumi strateegilisteks partneriteks.

MTÜ Roheline Vald projekt „Toidu raiskamise vähendamine ja toiduabi“. Taastuenergiat toimetav toiduringluskapital aitavad efektiivselt toidukadu vältida, võimaldades kiiresti riknevad ning tarbimistähtaaja saavutanud toiduained suunata koheselt abivajajatele ning kohalikku kogukonda. Eesmärgiks on toiduraiskamise vähendamine ja toiduabi suunamine kohalikule abivajajale. Kiiresti realiseerimist vajavad toiduained suunatakse lokaalselt kohalikesse toiduringluskogukondadesse, mis teenindab abivajajaid ning kohalikku kogukonda. Abivajaja lähetatakse sotsiaaltöötaja poolt toidukapi juurde kindlaks ajaks, mil tagatakse toidu olemasolu kapis. Toidu kättesaadavus tagatakse esialgu vabatahtliku abil.

MTÜ EatB4 projekt „Toidujagamisplatvormi arendus“. Andmevahetusplatvorm, mille eesmärk on digitaliseerida toidu annetamise ja annetatud toidu laialijagamise protsess.

Andmevahetusplatvorm on tööriistaks toidu annetamisega seotud sidusrühmadele sh riigile, kus tekib reaajas ülevaade toidujäätmete vähendamise ja toiduabi tervikahelast. Päästetud kvaliteetne toit jõuab suuremas koguses ja võimalikult paljude abivajajateni nende kodu lähedal.

² **Lisa 2** Abivajaja teekond annetatud toiduabi saamiseks
[eegovg01.sharepoint.com/sites/SISE_SOM/SoM/HPO/Dokumendid/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSOM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi 2023 %28ESF uus%29%2F0003 Annetatud toiduabi%2C Toidupank%2FABivajaja teekond%2Epdf&parent=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSOM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi 2023 %28ESF uus%29%2F0003 Annetatud toiduabi%2C Toidupank](https://eegovg01.sharepoint.com/sites/SISE_SOM/SoM/HPO/Dokumendid/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSOM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi%2023%28ESF%20uus%29%2F0003%20Annetatud%20toiduabi%2C%20Toidupank%2FABivajaja%20teekond%2Epdf&parent=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSOM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi%2023%28ESF%20uus%29%2F0003%20Annetatud%20toiduabi%2C%20Toidupank)

Annetatud toiduabi toiduliikumise teekond ja kulukohad³:

1. Tootmine ja töötlemine
 - Põllumajandusettevõtted ja toidutööstused toodavad toiduaineid.
 - Kulud: tooraine, energia, tööjõud, seadmed, pakendid, kvaliteedikontroll.
 - Tekib osa ületoodangust ja defektiga toodangust, mis sageli ei jõua müüki.
2. Hulgimüük ja logistikakeskused
 - Toiduained liiguvad tootjatelt kaubandusettevõtete logistikakeskustesse.
 - Kulud: transport, laohoid, jahutus, pakendite jaotamine.
 - Kadu tekib lühikese säilivusajaga või kahjustatud pakendiga kaupade arvelt.
3. Jaemüük (kauplused)
 - Kauplused saavad tooted hulgilaost ja paigutavad need müügisaali.
 - Kulud: ladustamine, riulite täitmine, tööjõud, energia (külmikud, valgustus).
 - Õhtuti jääb üle toitu, mida poe sulgemise ajaks ei ole ära müüdud (nt valmistoit, puu- ja köögiviljad). Puu- ja köögivilju ei märgistata üldjuhul „kõlblik kuni“, „parim enne“ ehk annetamise otsus sõltub ettevõtte kvaliteedikriteeriumitest või poetootaja subjektiivsest arvamusest. Kauplused soovivad võimalikult palju sellisest kaubast ära müüa enne kaupluse sulgemist, kuid arvestades poodide hilist sulgemisaega on müümata jäänud toidu realiseerimine raskendatud.
 - Kauplustel on lihtsam annetamise asemel toit utiliseerida, sest annetamise protsess nõuab lisatööjõudu.
4. Annetamine (kauplused → toidukogumise ja jagamise organisatsioonid)
 - Müümata jäänud tooted korjatakse lettidele kokku ja antakse üle toidupankadele või teistele organisatsioonidele.
 - Kulud: tööjõud sorteerimisel, kvaliteedikontroll, vajadusel eripakendamine.
 - Riskid: toiduohutuse tagamine ja brändi maine.
5. Kogumine ja transport
 - Vabatahtlikud või töötajad veavad toitu kogumispunktidest.
 - Kulud: kütus, sõidukite hooldus, kindlustus, tööjõud.
6. Ladustamine ja komplekteerimine (nt toidupankade laod)
 - Toit sorteeritakse, kaalutakse ja komplekteeritakse pakkideks.
 - Kulud: lao ülalpidamine, elektrikulu (külmlao pidamine), pakendimaterjalid, tööjõud.
7. Jagamine abivajajatele (jagamispunktid ja mobiilsed lahendused)
 - Toidupakid antakse välja KOVide nimekirjade alusel⁴.
 - Kulud: vabatahtlike leidmine ja koordineerimine, transpordikulu toidubussi teenuse puhul, halduskulu STAR-is registreerimisel, kommunikatsioon (infostendid, voldikud).

³ Lisa 3 Toidu liikumise teekond

[eegovg01.sharepoint.com/sites/SISE_SOM/SoM/HPO/Dokumendid/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSoM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi 2023 %28ESF uus%29%2F0003 Annetatud toiduabi%2C Toidupank%2FToidu liikumise teekond%2Epdf&parent=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSoM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi 2023 %28ESF uus%29%2F0003 Annetatud toiduabi%2C Toidupank](https://eegovg01.sharepoint.com/sites/SISE_SOM/SoM/HPO/Dokumendid/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSoM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi%2023%28ESF%20uus%29%2F0003%20Annetatud%20toiduabi%2C%20Toidupank%2FToidu%20liikumise%20teekond%2Epdf&parent=%2Fsites%2FSISE_SOM%2FSoM%2FHPO%2FDokumendid%2FToiduabi%2023%28ESF%20uus%29%2F0003%20Annetatud%20toiduabi%2C%20Toidupank)

⁴ Lisa 4 Võimalik toiduabi vajadus (erinevate teenuste ja toetuste seosed KOVide kaupade kohta).xlsx

8. Abivajaja

- Toidupakile järele minemisel tekkiv transpordi- ja ajakulu.
- Mõnikord kaasneb sotsiaalne stigmatiseerimine.

Annetatud toiduabi tarneahela kulukohad:

- Toidu jõudmine tootjalt kauplusesse sisaldab juba märkimisväärsed kulusid (tootmine, transport, ladustamine).
- Annetatud toidu teekond kauplusest abivajajani tekitab lisakulu iga toidupaki kohta (hind sõltuvalt logistikast ja piirkonnast).

Kui kauplus toitu ei anneta, tekib lisakulu kauplusele utiliseerimistasude näol.

Osapoolte huvid/tegevus:

1. Kauplused:

- Toidu annetamine ei ole prioriteet. Õhtuti, vahetult enne kaupluste sulgemist ei ole kauplustes sageli piisavalt töajõudu, kes tegeleks müümata jäänud kauba kokku korjamisega ja heategevusorganisatsioonidele üle andmisega. Kauplustel on lihtsam allesjääv toit visata prügikasti kui seda annetada.
- Koostöö Toidupangaga – kauplustel on lihtsam annetada allesjäävat toitu ühele kindlale partnerile kui jagada seda mitme organisatsiooni vahel. Mõned kauplused siiski teevad koostööd ka teiste organisatsioonidega, nt FudLoop, MTÜ Roheline Vald, Sumena, Foodsharing ja ResQ Club.
- Toiduohutuse tagamine – oluline, et abivajajateni jõudev toit oleks ohutu ja söömiskõlblik, mis eeldab toidu hoidmist kindlas keskkonnas (nt kindlal temperatuuril hoidmine).
- Lihtne ja efektiivne annetamise protsess.
- Brändi maine kaitse.
- Minimaalne lisatöö ja bürokraatia.

2. KOV-id:

- Tõhus sotsiaalteenuste pakkumine.
- Kogukonna heaolu tõstmine.
- Ressursside optimaalne kasutamine.
- Jätkusuutlik sotsiaalhoolekanne.
- Sotsiaaltöötajate koormuse optimeerimine.
- Selge ülevaade abivajajate olukorrast.
- Kuluefektiivne teenuste osutamine.
- Kohaliku kogukonna kaasatus.

3. Toidupangad jm annetatud toidu jagamise tegelevad organisatsioonid:

- Toidu kogumine kauplustelt ja tootjatelt.
- Kvaliteedikontroll ja sorteerimine.
- Ladustamine ja komplekteerimine.
- Jaotamine koostöös KOVidega.
- Vabatahtlike võrgustik.

- Üle-eestiline katvus või piirkondlik organisatsioon.

1.5 Eeldatav ideekonkursi kogumaksumus km-ta on kuni 59 999 eurot. Maksumus sisaldab ideekavandi väljatöötamist ja pilootprojekti(de) elluviimist. Ideekonkursi võitja(te) auhinnaraha on 10 000 eurot iga võitja kohta. Tasu pilootprojekti elluviimise eest lepitakse kokku selleks sõlmitavas lepingus.

Samuti sisaldab maksumus ideekonkursi auhindu paremusjärjestuses võitja(te)le järgnevale kahele ideekonkursil osalejale á 1000 eurot.

Auhinnafond kokku on kuni 22 000 eurot; pilootprojekti(de) elluviimiseks 37 999 eurot (mitme võitja puhul jaguneb elluviimise eest tasutav summa võitjate vahel).

1.6 Hankelepingu rahastamisallikas: Ideekonkurssi rahastatakse Euroopa Sotsiaalfond+ vahenditest.

2. IDEEKAVANDI ESITAMINE JA MENETLEMINE

2.1. Huvitatud isikutel on õigus küsida ideekonkursi dokumentide kohta selgitusi, esitades küsimused e-posti aadressile: **aire.johanson@sm.ee**.

Hankija vastab huvitatud isiku küsimustele 2 tööpäeva jooksul.

Hankija edastab esitatud küsimused ja vastused samaaegselt kõigile huvitatud isikutele.

2.2. Ideekonkursil osaleja esitab ideekavandi, mis vastab järgmistele osadele:

2.2.1 Vorminõuded

- a. Keel: eesti keel.
- b. Vorming: kogu pakkumus **digiallkirjastatud konteinerina** (BDOC/DDOC/CDOC).
- c. Maht: põhiosa kuni 15 lk (ilma lisadeta).
- d. Esitamine: e-posti teel aadressile **info@sm.ee**
- e. Hiljemalt 16.11.2025 kell 23:59 (EET).
- f. Pakkumus on konfidentsiaalne kuni lepingu sõlmimiseni; ärisaladus tuleb selgelt tähistada (vt p 2.2.5).
- g. Pakkumuse kehtivus: 30 päeva alates esitamise tähtpäevast.

2.2.2 Sisunõuded (põhiosa)

- **Lahenduse kokkuvõte.** Probleem, väärtuspakkumine, sihtrühm, eeldatav mõju.
- **Lahenduse kirjeldus ja tööloogika.**
 - Kuidas lahendus täidab p 1.4 kohustuslikke nõudeid (abisaaajakesksus, kaupluses lisatööjõuta, ligipääs/paindlikkus, keskkonnatõhusus, juurdepääsetavus, ühilduvus infosüsteemidega).
 - Kasutusjuhtude kirjeldused (kauplus/tootja → kogumine → jaotus → abisaaja); vajadusel protsessiskeem.
- **Pilootprojekti kava.**
 - Asukohad: pilootprojekti peab läbi viima vähemalt ühes KOV-is, kokkuleppe piirkonnaga peab pakkuja ise saavutama.
 - Ajaraam: piloteeritav 2026. a, pilootprojekti kestus vähemalt 3 kuud.
 - Rollid ja vastutus: KOV, MTÜ/partner, kauplus/tootja, vabatahtlikud.

- Külmaahel/toiduohutus: lahendus temperatuurirežiimide hoidmiseks ja jälgimiseks.
- **Vajalikud ressursid ja meeskond.**
 - Logistiline ja tehniline lahendus (sõidukid, kapid, IT, side).
 - Meeskonna koosseis ja pädevused; partnerite rollid; võtmeisikud.
- **Ühilduvus infosüsteemidega** (sh STAR).
 - Põhimõtteline liidestatavus STAR-iga, andmevoogude kirjeldus (sh volitused, väljastusmärke).
 - Andmekaitse (IKÜM) ja infoturbe põhimõtted; minimaalse bürokraatia põhimõte.
- **Mõõdikud ja tulemuste hindamine.**
 - Kirjeldage milliseid näitajaid ja millises mahus aitab idee lahendada, nt päästetud ja jagatud kogus, kg/kuu (sh värske vs kuiv osakaal); läbimise aeg (*lead time*) poest abivajajani, tundi (mediaan); kaupluse lisakoormus, min/päev annetuse kohta; ligipääs: km lähimast jaotuspunktist ja/või kättesaamise sagedus; skaleeritavus: laienemisplaan ja eeldused vms.
- **Riskijuhtimine ja järgnev skaleerimine.**
 - Peamised riskid (toiduohutus, tööjõu kättesaadavus, tarnekatkestused, privaatsus) ja maandusmeetmed.
 - Laiendatavuse plaan teistesse piirkondadesse; sõltuvused ja eeldused.
- **Eelarve ja kulutõhusus.**
 - Pilootprojekti esialgne eelarve kuluridade kaupa.
 - Ühikukulu hinnang: €/kg (ja võimalusel CO₂e/kg), logistika ja lao optimeerimine.
- **Juriidiline vastavus ja nõuete järgimine.**
 - Toidukäitlemise nõuded, tööohutus, isikuandmete töötlemine, riigihanke tingimustega nõustumine.

2.2.3 Ärimudel ja jätkusuutlikkus

Kirjeldage, kuidas oleks lahendus kasutatav pärast pilootprojekti: kulustruktuur, võimalikud tulu-/rahastusallikad, partnerlusmudelid, vabatahtlike kaasamise raam.

2.2.4 Autoriõigused ja litsents

Pakkuja kinnitab, et annab ideekavandi autori isiklike ja varaliste õiguste osas hankijale tagasivõtmatu kogu autoriõiguste kehtivuse aja kehtiva lihtlitsentsi ning õiguse anda all-litsentse kolmandatele isikutele hankija äranägemisel.

2.2.5 Ärisaladus ja konfidentsiaalsus

Pakkuja märgib pakkumuses selgelt, milline teave on ärisaladus (nt tähisega "ÄRISALADUS") ja põhjendab ärisaladuseks määramist. Hankija ei avalikusta ärisaladusega kaetud sisu osas, mille pakkuja on nõuetekohaselt tähistanud.

2.2.6 Oma- ja ettevalmistuskulud

Pakkuja kannab kõik ideekavandi väljatöötamise ja esitamisega seotud kulud.

2.3. Ideekavandi hindamine:

Ideekavandeid hindavad vähemalt kolm hankija nimetatud sõltumatut hindajat alljärgnevate hindamiskriteeriumite alusel, hindamisskaalal 1-5:

- 5 – väga hea: ületab selgelt nõudeid; tõendid ja metoodika veenvad; riskid maandatud.
- 4 – hea: vastab nõuetele; üksikud väiksemad parendusvõimalused.
- 3 – rahuldav: vastab minimaalselt; mõningad lüngad või ebakindlus.
- 2 – puudulik: ei vasta olulises osas; tõendid nõrgad.
- 1 – ebarahuldav: ei vasta; pakutud lahendus ei ole usutav.

Kui vajalik, võivad hindajad kasutada vahehindeid sammuga 0,5.

Hindamistabel (hinded 1-5)

Nr	Hindamiskriteerium	Hindamisküsimused	Hinne (1–5)
1	Abisaajakesksus ja väärikus	Kas lahendus toetab abivajaja autonoomiat ja valikuvabadust, vähendab stigmat ning on ligipääsetav (sh tugiisik/alternatiivkanal väheste digi-oskuste korral)?	
2	Kaupluse-/tootjasõbralikkus	Kas annetamine on mugav ja EI eelda püsivat lisatööjõudu; kas lahendus integreerub riuli-/laotöövoogu ning lisakoormus (min/päev) on hinnatud?	
3	Mõõdetav mõju ja metoodika	Kas on esitatud selged mõõdikud ja metoodika (nt päästetud/jagatud kg/kuu, <i>lead time</i> tundides, €/kg ja võimalusel CO ₂ e/kg) ning andmekogumise kord vms?	
4	Teostatavus ja pilootprojekti kava	Kas pilootprojekt on realistlik 2026. a; kas ajakava, rollid (KOV, MTÜ, kauplus/tootja), ressursid, riskid (sh külmaahel, IT) ja maandusmeetmed on usutavad?	
5	Kulutõhusus	Kas eelarve on läbipaistev; kas ühikukulu €/kg on põhjendatud; kas ladu ja transport on optimeeritud jms?	
6	Õiguslik vastavus	Kas lahendus arvestab toidukäitlemise ja andmekaitse nõudeid ning kirjeldab STAR-i puutepunkte (nt volitused, väljastusmärke, andmevoogude kirjeldus)?	
7	Innovaatilisus	Kas lahendus pakub selget uut väärtust (tehnoloogiline, sotsiaalne, logistiline või organisatsiooniline innovatsioon) ja miks on see senisest lahendusest parem?	
8	Ligipääsetavus ja geograafiline hõlmatus	Kas lahendus toimib nii haja- kui tiheasustuses; kas ligipääsutõkked (transport, aeg, stigma) on vähendatud jms?	
9	Koostöövalmidus ja partnerite kaasatus	Kas KOV-ide, kaupluste/tootjate ja MTÜ-de kaasamine on tõendatud (nt	

		kokkulepped/kinnituskirjad) ning rollid-kohustused selged?	
10	Projekti meeskonna pädevus ja võimekus	Kas projekti meeskonnal on vajalik pädevuste komplekt (logistika, IT, toiduohutus, sotsiaaltöö) ja varasem sarnane kogemus; kas võtmerollid on kaetud?	

Hankija võib ideekavandite esitajatel paluda oma lahendusi hindajatele esitleda (kas hankija juures kohapeal või mõnda tehnilist lahendust (Teams, Zoom vms) kasutades). Täpne esitluse aeg ja koht lepitakse kokku ideekavandite esindajatega. Hankija määrab esitluse maksimaalse kestuse, koheldes seejuures kõiki kavandite esitajaid võrdselt.

Pärast kavanditega tutvumist (ja kui toimus ka ideekavandite esitlemine, siis pärast esitluste läbiviimist) hindavad hindajad esitatud lahendusi. Hindamistabelis välja toodud kriteeriumite alusel antud punktid summeeritakse.

Hindamise tulemusel selgub hindajate konsensuslikul hinnangul kuni kaks ideekonkursi võitjat, kellele hankija teeb ettepaneku lepingu sõlmimiseks ideekavandi elluviimiseks.

Ideekonkursil osaleja soovil annab hankija talle sisulise, personaalse põhjendatud tagasiside, tuues välja esitatud ideelahenduse plussid ja miinused.

Kui hindajad leiavad konsensuslikult, et ühtki kavandit ei ole võimalik parimaks hinnata, jätab hankija võitja välja kuulutamata.

2.4. Teavitamine ja lepingu sõlmimine:

Hankija teavitab ideekonkursi võitja(te) väljaselgitamisest kõiki ideekonkursil osalejaid hiljemalt kolme tööpäeva jooksul otsuste tegemisest. Hankija peab ideekonkursi võitja(te)ga läbirääkimisi lepingu sõlmimiseks ideekavandi pilootprojekti elluviimiseks. Lepingu läbirääkimistel tuleb arvestada järgmiste tingimustega:

- ideekavandi pilootprojekti viiakse ellu vähemalt ühes KOVis, kestusega 3 kuud;
- lepitakse kokku üksikasjalik tegevus- ja ajakava, kus on esitatud tegevused ideekavandi elluviimiseks, seejuures võivad pooled ideekonkursil esitatud lahendust täpsustada;
- räägitakse läbi pilootprojekti elluviimise maksumus, võttes aluseks ideekonkursil esitatud esialgse eelarve;
- töövõtja koostab pilootprojekti lõppedes kokkuvõtte, mis sisaldab ülevaadet tehtud tegevustest, nii õnnestumistest kui elluviimise käigus tekkinud takistustest ja kitsaskohtadest. Kokkuvõtte sisaldab ka töövõtja ettepanekuid, kuidas saaks tulevikus teenuse kättesaadavust parandada ja kuidas saaks hankija seatud eesmärgid paremini täita;
- lepinguline tasu makstakse töövõtjale kas ühes osas pärast pilootprojekti elluviimist ja kokkuvõtete esitamist või mitme osamaksena, millisel juhul lepitakse läbirääkimistel kokku lepingu täitmise etapid ja oodatavad tulemid;
- töövõtja moodustab meeskonna või kaasab alltöövõtjad, et pilootprojekti elluviimine oleks tagatud;
- töövõtja tagab ideelahenduse elluviimiseks vajaliku tehnilise taristu, seadmed jms;

h) töövõtja peab pilootprojekti elluviimisel järgima kõiki asjakohaseid õigusaktides sätestatud nõudeid, sh isikuandmete kaitsele ja toiduainete käitlemisele;

i) lepingule kohaldatakse Sotsiaalministeeriumi töövõtulepingu üldtingimusi, mis on kättesaadavad Sotsiaalministeeriumi kodulehel aadressil: [Lepingute üldtingimused | Sotsiaalministeerium](#)

Kui ideekonkursi võitjal puuduvad ressursid ja võimekus ideekavandi elluviimiseks, võib hankija korraldada tema esitatud ideekavandi pilootprojekti elluviija leidmiseks riigihanke menetluse vastavalt oma hankekorrale. Sellisel juhul makstakse ideekonkursi võitjale välja üksnes auhinnaraha.

Pärast pilootprojekti ja võttes arvesse ka selle ellu viinud töövõtja esitatud kokkuvõttes toodut, hindab hankija testitud ideelahenduste sobivust eesmärkide saavutamiseks, teeb vajadusel ideelahendusse muudatusi, täiendusi jne. Ideelahenduse kasutuselevõtuks viib hankija läbi avatud, konkurentsipõhise riigihanke menetluse⁵.

⁵ Hankija lähtub ideekonkursi läbiviimisel ja ideekonkursi võitjaga pilootprojekti elluviimiseks sõlmitava lepingu puhul RHS § 28 lg 3 ja 4 sätestatud nõ väikeste osade erandist. Eelnimetatud ideekonkursi ja hankelepingu maksumused summeeritakse ideelahenduse kasutuselevõtuks korraldatava hanke eeldatava maksumusega